

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:
Pe an 18 cor. 1/2 an
+ cor. 1/4 an 4-50 fil.

Pentru străinătate:

Pe 1 an 24 cor.
1/2 an 12 cor.
1/4 an 6 cor.

Unirea

INSERTIUNI.

Un sir garmond:
odată 14 fil., a doua
oara 12 fil. a treia
oara 10 fil.

Tot ce privește
foaia să se adreseze
la: Redacțiunea și
administrațiunea
„Unirea” în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

Alexandru Ioan I-ii Cuza.

Măine se va desvâli în sunet de clopote, bubuituri de tunuri și fâlfâiri de steaguri, pe piața Unirii din Iași, vechea cetate de glorioase biruințe și înaltă cultură socială veche, înaintea Măjestații Sale regele Carol I., a guvernului și a altor multe corporațiuni și înalți demnitari ai Statului român, statuia celui dintâiu domn al României unite, „liberă în toate clasele ei și mândră față de străinătate”. Va fi o serbare măreață, se vor da salve, miliția va defila iar oratorii vor ține discursuri, apoi la gazete se vor raporta toate spusele vorbitorilor despre gloria lui Cuza Vodă. E bine așa, — să fie cât mai înălțătoare desvâlirea statuiei lui Cuza Vodă, pentru că de numele lui se leagă România de azi și începuturile propășirii îndeplinite de atunci încoace. Fie o adevărată zi de Unire ziua de mâine, când recunoștința unui neam își cinstește pe lângă veșnica amintire sădită în inimile țeranilor, cu o statuie pe cel dintâiu închegător a vieții politice unitare a *României*, — iar de altă parte fie și un răspuns vrednic pentru ticăloasele slăviri de cutropire și hoțască răpire a Moldovei de peste Prut din partea Muscalilor.

La 1859, Unirea era să ieie trup, cu atât mai vărtos pentru că împrejurările europene erau de așa, că chestia românească a Principatelor danărene, oblăduite până atunci aproape numai prin regulamente și discuții diplomatice (regulamentul organic, convențiile dela Balta Liman, cea dela Paris etc.) era socotită drept o afacere de a doua mână, dovadă *recunoașterea deocamdată excepțională* alui Cuza de către Europa, pe tronul unic ce i-l-au dat încrederea amânduror principate.

Cuza, ales la 5 Ianuar 1859 în Moldova iar la vre-o câteva săptămâni și în București, la 1862 îndeplinește pe lângă recunoașterea deplină a Puterilor Unificarea desăvârșită a Țerii, ceea ce însemnă și independența ei. Ideea Unirii a născut în România o credință nouă, bine condusă de oameni de talent și energie, prin cari apoi neamul românesc din Principate, ș'a dat cu ajutorul silit al Puterilor (Rusia și Turcia), noua sa alcătuire de stat, de care în răsăritul Europei, tocmai la începutul jumătății a doua din veacul trecut era nevoie mare.

Domnia lui Cuza Vodă, scoborât din o veche familie boerească de mână a doua, om cult și abia de 35 ani la începutul domniei, stăpân peste calități înalte, om energetic, bun și hotărît față de alții, gata la ori ce, nepăsător și chiar sceptic față de sine, nepătat și nerăvnițor după bani, excelent om de salon și vioiu în conversare, un adevărat iubitor a celor săraci și umili, pe cari îi cerceta adeseori ascuns în haine și dichiseli, cu rang înalt de colonel și încunjurat de o atmosferă zgomotoasă pentru îndrăzneala cu care ș'a dat dimisia din slujba caimacanului grec, Vogoridis, demascându-l, — domnia lui Cuza de 7 ani a fost una din cele mai rodnice. Cuza a dat țării sale o constituție și țărâtime liberă, și pe lângă toate scâncelile, așa zise, proteste făcute pe la Porta otomană și pe la alte porți, Cuza este acela, care a îndrăznit cu mână fermă, să alunge călugării străini, hoți din mănăstirile închinat, să le ieie averile și să-i deie peste frontieră.

Indrăzneala cu care Cuza s'a atins de chestia Mănăstirilor și improprietărea țaranilor, pe mulți, cari nu puteau pricepe rostul nou al vremilor, i-a îndepărtat de lângă domnitor, și așa, Cuza Vodă, care

a trebuit, între marginile constituției să se lovească la tot pașul de piedecile ce-i puneau dușmanii lui personali și politici, s'a hotărît la un act de supremă cutezanță: lovitura de stat din 2 Maiu 1864, prin care suprimă constituția, disolvă camera și prin un plebicist, orânduiește o nouă orânduială, după care să se ducă sfaturile țării: *Statutul*. Și în decurs de șase luni, fiecare zi aproape, se ilustra prin nouă și nouă reforme liberale, în senz democratic, culminând în *improprietărea țaranilor*.

Ceialalți doi ani de domnie a lui Cuza pe urmă, au fost o înversunată campanie împotriva domnului. Toți cari nu puteau închepe cu el, nepricepându-l, printr'o conspirație, ce a pătat cinstea multor ofițeri, în 10—11 Februarie 1866, îl scoaseră din domnie, după ce el încă înainte se declarase, că-i aplicat de bună voie, a abzice de tron și a fi iarăși ce a fost mai înainte ori a merge departe de țară dacă *obștea întreagă* românească o vrea aceasta.

Domnia de 7 ani al lui Cuza formează o epocă în istoria românească. Când l'au ales pe Cuza la Iași în 1859, Kogălniceanu i-a zis, „*la legi nouă, om nou*”, — iar Cuza a fost întruparea dorințelor lui Kogălniceanu și a soților săi.

* * *

Cuza a fost răsturnat, a lăsat tronul și petrecerile, a plecat și a pribejit în largul lumii, iertând din suflet pe toți, cei-ce i-au pricinuit atâtea dureri și atâtea năcasuri. A murit curând și a fost îngropat cu pompă la Ruginoasa. Când l'au scos din domnie, patimile deslănțuite l'au mai atacat odată, zisu'i-au „negațiunea a ori-ce convicțiuni”, numit-au domnia lui, șapte ani de înjosire, de suspiciuni, de persecutări, șapte ani de dilapidări și

suferințe, și a trebuit se vină tinărul domnitor Carol I., și în Memoriile sale însuși se apere Opera și domnia antecesorului său: „Principele Cuza era condus în viața publică de dorința patriotică de a îndrepta pe calea progresului Statul incredințat în pașa sa. El s'a folosit de lovitura de stat pentru a realiza o serie de reforme necesare și binefăcătoare”, — iar unanimitatea armatei, pe oficerii, cari au luat parte la 11 Februarie 1856, roagă pe Domnitorul Carol I. e să reabiliteze onoarea armatei, constatând în o anchetă, cari sunt oficerii ce s'au făcut vinovați de trădare în noaptea de 10—11 Februarie.

Azi nime nu se mai îndoiește despre vrednicia marelui domnitor Cuza, pentru-că omul care cu o desăvârșită resignare creștinească și românească, de-asupra vieții sale și cu prețul aceleia a știut clădi viitorul patriei sale, nu poate fi „negațiunea a ori-ce principiu”.

Din dieceza de Lugos.

(Continuare).

IX.

Dar nu numai tinerimei dela școlile din Lugoj i-am dat atențiunea cuvenită, ci am stăruiț cu deadinsul și pentru creșterea cuvenită și instrucțiunea tinerimii din die-

ceză. Despre instrucțiunea poporală ne dă seamă raportul detaliat al inspectorului școlastic diecezan, a Il. Sale prepozitului Jean Boros, căruia pentru ostenețele sale multe dezvoltate în calitatea aceasta, îi exprim cea mai călduroasă a mea mulțumită frățească. Față de tinerimea dela școli superioare, medie, preparandii, școli agronomice și de meserii fie de ajuns a observa, că numărul stendenților face la an 140—150, iar a sumelor distribuite ca premii 13.500—14.000 coroane.

Nu pot nici aici la despărțire să nu rog pe frații preoți, să-și împlinescă cu scumpătate datoria de cateheți și să țină tinerimea în frica Domnului și în alipire de s. biserică, deoarece răspundere enormă iau asupra lor, dacă din întrelăsarea lor viitoare generații ale neamului se vor depărta de s. biserică.

X.

Lăsând acum gremiul și întorcând privirile în afară, la comunele parohiale, am să observ și să accentuez, că după firea chemării mele de arhieru în rândul prim silitum'am a ridica și cultiva viața spirituală a credincioșilor și că toate strădanile pe teren material financiar le-am subordinat aceluia scop spiritual mai înalt.

În vederea acestui scop spiritual și pentru a feri poporul de influințe păgubitoare străine de legea noastră, și pentru a revoca memoria evlaviei trecute, am refăcut sfânta Mănăstire a Prislopului. Pentru reclădirea caselor am exoperat dela înaltul guvern 10.000 cor. A mai contribuit la edificare Il. Sa binemeritul meu antecesor, episcopul Orăzii, cu aproape 2000 c. La aranjarea internă a casei am spesat cam 4000 cor. din al meu propriu, iar restul edificarilor aflătoare în curgere și acum le adună cu zel neobosit Părintele egumen Leon

Man, pe carele s. Scaun Apostolic al Romei la intervenția mea l'a destinat, ca sub conducerea episcopului de Lugoj să fie restauratul aceluși sfânt locaș și totodată a binemeritatului Ord. Basilitan în dieceza noastră. Și nădejdea mea o pun în Fecioara Preacurată dela Prislop, Patroana noastră preadulce dela a cărei mijlocire aștept reînvierea spirituală a diecezei întregi.

XI.

Alt mijloc pentru ridicarea vieții spirituale în mijlocul credincioșilor noștri l'am aflat în misiunile sacre poporale, ce cu neputerod s'au ținut în deosebite parohii ale diecezei. Primească toți, câți au ostent cu aranjarea acelor misiuni, mulțumita mea părintească. Am convingerea, că prin organizarea sistematică a sacrelor misiuni în sinul și cu ajutorul unei rennuni diecezane, efectele spirituale, ce se vor realiza, vor fi și mai bogate, și că o adevărată renaștere a sufletelor din întreaga dieceză nu va putea lipsi.

XII.

Tot în scopul regenerării sufletesti a credincioșilor noștri am cercat a pune la cale o acțiune comună cu organele administrative pentru stărpirea cangrenei sociale atât de primejdioase mai ales pentru credincioșii noștri din aceste părți babatice ale diecezei, pentru stărpirea concubinatelor. Sunt dator cu mulțumită osebită administrațiunii comitatense a comitatului Caraș-Severin, care a dat cele mai salutare ordinațiuni organelor subalterne în vederea stărpirii răului pomenit. Efectele se resimțesc deja. Și dacă ordinațiunile date nu vor fi date uitării și dacă frații preoți vor premerge cu muncă neobosită, rezultatele bune nu vor putea lipsi, și toți cei ce vor ostent în direcția aceasta va fi deopotrivă binemeritați de biserică, patrie și neam.

FOIȚA.

Câțiva călugări dela mănăstirea Strâmba.

(Fragment.)

(Continuare).

Egumenul Nichifor — din serisorile și purtarea sa — apare ca un om cu destulă învățătură pe acelea vremuri, om cu dragoste și alipire de biserică și eredită. Mai bine suferă ori ce maltratări decât să se lapede de lege — și cu el împreună și ceilalți călugări, ce mai erau pe la mănăstire.

În una din rugările sale, trimisă la vlădicie, ne spune, că mănăstirea stă mai bine de trei sute de ani — precum arată inscripția scobită în perețele mănăstirii — și că de multă vreme stă mănăstirea păzind dreapta credință și nespurcându-se cu nici un lucru pământesc.

Intr'un rând a fost și pe la Blaj, la vlădica Aron, tot în trebile mănăstirii. Vremea când a murit nu se știe. Probabil că înainte de 1765, căci pe vremea aceasta se află amintit un egumen dur și mojić — precum ni se spune în Acte și Fragmente de Cipariu (Despre Nichifor vezi docum. la Dr. Bunea, P. P. Aron și D. Novacovici, adnexe și la tract. despre mân. Strâmba. Celealalte din Arhiva din Blaj și din auzite).

In 1765 luna lui August a ținut vlă-

dica Atanasie sfat cu asecele sale — precum ne spune S. Clain — și din niște pricini de neascutare a aflat a-l așeza pe G. Cotorea — învățatul călugăr — la mănăstirea Strâmba ca să fie ia sub ascultarea pomenitului egumen mojić și unde se așezase a trăi cu bucate albe ca la călugării din Blaj. Cotorea a trăit aici mai multă vreme, când apoi primind iertare s'a dus la Gherla.

Se spune, că pomii cei mulți ce împrejmuesc mănăstirea ar fi sădiți de el.

Pe la 1792 găsim pe egumenul Onisim și pe preotul Atanasie. Sub aceștia s'a zugrăvit mănăstirea — zugrăvitură, care se mai vede și astăzi.

Tinda bisericii e zugrăvită mai de înainte, are un caracter mai arhaic, o față mai spălăcită decât cea din naie. Meșterul care a zugrăvit-o nu se știe dar a fost destul de dibaciu. Găsești icoane și figuri destul de succese, ba unele chiar impunătoare. Așezarea icoanelor e cea îndătinată în bisericile noastre.

Sub Onisim la 1808 s'a luat inventar despre averea, lucrurile și scrisorile mănăstirii, dar s'a perdut dimpreună au acestea.

După Onisim pe la 1815 găsim pe călugărul Alexandru Anghel. Mai înainte fusese arhidiacon — protopop — al tractului Miluan. Sub el s'a împărțit acest tract vast în patru protopopiate — Dârgea, Iclod, Giula și Miluan — și sub el au trecut la Unire mai multe sate din ținutul acela.

Mai târziu s'a retras la mănăstire, unde a avut un sfârșit tragic. La 1815 a fost ucis de niște hoți, sub streșina bisericii, la fereasta de miazăzi.

În copilărie umblând pe acolo îmi arătau oamenii bărnele stropite de sânge. Un preot, care pe la 1837 a învățat aici, îmi spunea, că l-ar fi omorât ginerele lui și că ar fi văzut — plin de sânge — stiharul acela — haina aceea albă — în care învăluit avea datină să se culce lângă mănăstire. Deși călugări au mai fost pe aici, căci era școală și precum ne spune C. Hodor — scriitor ungar pe la 1830 — învățau mereu cam 15—20 de tineri, totuși numele lor, până acum, nu le-am putut găsi.

Cam pe la 1840 găsim amintiți învățătorii; Coroian, care dimpreună cu G. Popovici s'a străduit mult pentru edificarea mănăstirii, George Petran, se retrage la odihnă, Ion Vlăduțiu, care își cere în ajutor pe fiul său Simion, pe care-l găsim și la 1865. Pe la 1850—58 se perândează mai mulți călugări, Popovici, tatăl și feciorul Bene, Erdélyi etc.

Mai însemnat dintre aceștia este Erdélyi. El a fost călugăr bazilitan la mănăstirea sf. Treimi din Blaj. La Strâmba a stat puțină vreme, căci murind la 1850 egumenul mănăstirii sf. Treimi, Nic. Aug. Iovian, e chemat la Blaj.

Cel din urmă călugăr a fost Samuil Draxin. La mănăstire a venit la 1873 —

XIII.

Regenerării spirituale a iubitorilor noștri fi credincioși a fost închinată și acțiunea nelătrupată pentru ridicarea de biserici, case parohiale, școli și locuințe decente și cantonale.

Cred, că un motiv principal al indiferențismului religioasă, ce-l observăm alocurea în aceste părți banatice, a fost lipsa de biserică corespunzătoare și sila în care se găseau credincioșii de-a frecvența cultul sacru în nește localități numite „capele”, cari însă aceea numire nu o merită, cum sunt de pildă în Ciuchici, Clopodia, Crivobara, etc.

Ca să curmăm un neajuns atât de mare, am stăruit să se edifice biserici nouă în parohiile: Parța, Marcoveți, Timișoara, Jittin, Vulcan, Lupeni, Balinți, Mărtinești, Ciula-mică, Maceu, Bănița, Seraceu, Zdrapti, Grădiște, Zgribești, Siciș, Zăbran, Szer-Csanád, Mercina, Hătegei, Galați, Rapoltul-mare, cu totul 23; asigurate sunt speșele și începute în parte a se edifica biserici nouă în: Clopodia, Cugir, Igris, Valealungă, Arad, Bouțarul-inferior și Uricani, deci în 7 comune. Capele nouă s'au câștigat în German, Battonya și parohia neoconvertă Folt. S'au reparat radical bisericile și capelele din comunele: Budinți, Vărădia, Chizdia, Livadia de Coastă, Ostrov, Steiu, Hobita-Uricului, Rechitova, Turdaș, Paros-Peșteră, Băești, Râu-alb, Săcărâmb, Boos, Coșteiu-mare, Raffina, Vișag, Icloda, Tuștea, Oravița-română, Râu-bărbat, Perul, Merișor, Bărbătenii-inferiori, Hălmaș, Mătești, Breazova, Petromani, Folia, Baru-mare, deci în 30 comune.

Va să zică biserici zidite și reparate sunt 60.

Căși parohiale nouă s'au zidit ori cum-părat în comunele: Petroșeni, Perul, Veșel, Grădiște, Battonya, German, Cărnești, Mătești, Boos, Valcele-bune, Bărbăteni, Isroni,

Vulcan, Bărcea-mare, Mercina, Lunca-Cernii superioare, Comoriște, Folea, Hătege, Coroiești, Geoagiu-inferior, Lupeni, Zăbran, Homorod, Arad, Bucova și Bouțarul-super. cu totul 26, și s'au reparat radical în: Ohaba-forgaci, Chizdia, Balinți, Scăiuș, Merișori, Mătești, în 6 comune; cu totul 32 comune.

Școli nouă s'au edificat în comunele: Valealupului, German, Oravița, Berlotinți, Uricani, Tievaniu-mic, Lunca-Cernii superioare, Grădiște, Bouțarul-inferior, Izgar, Bucova, Vermeș, Raffina, Comloșul-mare, Parța, Vulcan, Hittiaș și Perul, deci în 28 comune.

Pentru deosebitele edificări și reparări de biserici și case parohiale am câștigat singur dela înaltul guvern o sumă de peste 200,000 cor.

XIV.

Un pas însemnat pentru consolidarea materială a diecezei și pentru ridicarea vazei bisericii noastre a fost fără îndoială regularea sesiunilor. Anume aceea ce n'a succes antecesorilor, de a transcrie adevărate sesiunile popiale aflătoare în posesiunea preoților noștri în anumite comune banatice pe numele respectivelor parohii, acum laudă Domnului s'a isprăvit, prin ce în cartea funduară s'a asigurat bisericii noastre folosința nelimitată și neconturbată a unor realități, a căror valoare totală întrece de sigur cu mult suma de 300.000 cor. Raport amănunțit despre afacerea aceasta va da avocatul nostru diecezan, căruia pentru ostenețele multe și studiul aprofundat juridic puse în interesul cauzei acestei atât de însemnate îi aducem și cu ocazia aceasta mulțumita noastră părintească.

XV.

Tot consolidării materială a diecezei are să servească instituția diecezană pentru asigurarea contra daunelor de foc a realită-

ților bisericesti și școlare. Așteptările legate de întreprinderea aceasta se verifică întru toate. Că pe lângă aceea, că comunele au să plătească taxe mai moderate ca la alte reuniuni, se adună și un capital, din al cărui interese se vor putea plăti cu timpul taxele de asigurare după toate realitățile bisericesti și școlare din dieceză, scutindu-se comunele bisericesti de sarcina, ce acum o poartă.

Capitalul până aici adunat face 1955:48 cor. Rssului frate canonic Ioan Madincea, care până aici a condus trebile de asigurare îi aducem mulțumita noastră.

(Va urma).

Congresul din Alba-Iulia.

(Continuare Telegrama).

Aderăm la hotărârile adunării dorim, cauzei sînte și drepte a obștei românești izbândă deplină. Petru Pop, Popa Tunariul, Ioan Săbădean, Iosif Moldovan și Traian Floroan.

Poporul român din Fizeșul Gherlei aderează la toate hotărârile aduse întru apărarea bisericii noastre naționale.

Teofil Vlăduț preot.

Impedecat de morb de a participa aderez din suflet la hotărârile luate dorind succes deplin cauzei noastre drepte.

Dr. Emil Pop, Aiud.

Reuniunea filială din districtul Botcău salută adunarea din Alba-Iulia și aderează la concluzele ei.

Boroș președinte.

Aderăm cu tot sufletul la hotărârile adunării. Dumnezeu ajute. Magyarderzse, Valeriu Popescu, Iuliu Todoran învățător, Simeon Tunccea, Alexandru Cosma, Ilie Șandor, Vasile Stan, George Dugan, Simeon Drăgan, Ioan Stanciu, George Perța.

în unele restimpuri bis. a fost administrată și de preoții din jur. Călugărul Draxin ne apare cu două fețe — după cum îl privim prin actele oficioasă ori îi cercetăm vieța ce a dus-o la mănăstire.

De obârșie a fost bănățean. Vieța și-a petrecut-o mai mult prin România. Se subscria misionar și paroh în Vidin. Apostolatul lui s'a mărginit la ambele termuri ale Dunării, din jurul Nicopolei și s'a străduit mult pentru Unirea cu Roma a aceluia.

Dr. G. Silăși — v. rectorul seminarului central catolic din Viena — la anul 1873 s'a întreprins pentru el — fiind tare zelos și întorcând multe suflete — la Ordinariatul din Orade și Blaj, să capete un ajutor de 3—400 fl. din fondul bis. și cărți; să se facă o colectă pentru a-și zidi școală și casă în Vidin și în urmă se mai întreprinsă să-i primească și feciorul la teologie.

Rezultatul n'a fost tocmai favorabil, căci Draxin mai primise bani și înainte de aceea, fără să se știe apriat ce a făcut cu ei.

Dar lui Draxin i-s'a urât cu apostolatul pe malurile Dunării, căci tot în acelaș an se roagă să fie primit în ordul basilicilor

din Blaj și să fie aplicat undeva în arhidieceză. Astfel e trimis la Strâmba, unde a stat numai vre-o trei ani, trecând iarăși în România. Astfel ni se prezintă el în actele oficioase. Călugăr bun, deplin cucernic, străduitor pentru luminarea și întoarcerea poporului la Unire. — La mănăstire a venit cu un fecior — poate cel de mai sus, pe care voia să-l facă preot — și cu o nepoată ori fată.

Călugărul era înalt de statură, osos și uscățiv — la fel fi era și sufletul, om aspru, om dur și rău de pagubă.

Vieța lui dela mănăstire nu e tocmai deplin cucernică.

Dela biserică pe coastă în sus se întind mulți pruni, nuci, meri, cari rodesc bogăție de poame și din cari se împărtășeau și sătenii și străinii ce mai rătăceau pe la mănăstire, dar Draxin nu răbda pe nimeni să ia o poamă, dar nici macar să se apropie de pomi. Tot asemenea nu putea suferi să facă cineva vre-o pagubă ori să se apropie de averea mănăstirii.

Așa îmi spunea un moș, că într-o noapte, a mers cu vitele la pășune în parte

locului. Adormind au dat vitele navală la otava proaspătă și moale a rătăului. Într-o târziu numai ce aude strigături și pușcăți din coasta mănăstirii. Călugărul dase j rumcă aspră zilerului să puște în par-vitelor.

Călugărul trăia rău cu feciorul său, care luase în căsătorie pe o fată din satul vecin și care locuia în o casă a mănăstirii, dela biserică spre răsărit. Călugărul ședea dela biserică spre apus, în cășile unde mai de demult se ținea școală și locuiau călugării. De multe ori se sfădeau, ca țiganii, ba se amenințau — fiecare dela casa unde ședea — că să împușcă unul pe altul. Dar mai avea călugărul și alte patimi. Ii plăcea mult să chefulască. Mergea în zi de târg la Hida — orașei jidovit din apropiere — și-și petrecea, cu ortacii, până a doua-treia zi, ba uneori mergea până la Cluj — depărtare mai bine de 50 Km. — de chefulă cu săptămânile cu prietini, pe cari îi avea pretutindenea.

(Va urma.)

NEUMANN M.

furnizor imperial & regesc cameral și de curte,

Cluj, piața Mátyás király 14.

Pardesiu dela 32 Coroane în sus.

(45) 12-44

Mare asortiment de vestminte bărbătești,
le juni și de fete.

Catalog se trimite gratuit și franeat.

Costume de modă dela 36 Cor. în sus.

Credincioșii gr. catolici din parohia Kővár Kölcse și Culcica Bihorului protestează cu toată tăria sufletului lor creștinesc și românesc în contra știrbirii provinciei noastre metropolitane și aderează concluzelor adunării. Din încredințare. V. Butean, preot și N. Medan curator.

Poporul credincios din parohia Szakál-losfalva, — Săcălaș, comitatul Sătmar, protestează cu toată tăria sufletului lor creștinesc și românesc împotriva știrbirii provinciei noastre mitropolitane și aderează concluzelor aduse de adunare. Din încredințare: Domșa preot. Tarța, curator primar.

Salutăm adunarea, aderăm concluzelor, dorim învingerea dreptății: Ioan Șerbu protopop, Nicolau Nyilvan curator.

Impedecat de greutatea celor 82 de ani, cari îi port din darul Domnului, regret că nu mă pot prezenta, însă cu sufletul sunt în mijlocul vostru. Dumnezeu, dreptății ajute cauzei noastre drepte spre izbândă.

Gavril Volda protop. cat. Șolda.

Morbos absentez, dorind triumfarea drepturilor strămoșești. Isaic.

Poporul văii Almașului aparținător protopopiatului Almașului protestăm cu energie în contra dismembrării metropoliei gr. cat. de Alba-Iulia. Emil Petran paroh.

Sufletește suntem prezenți aderăm la toate concluzele pentru poporul din Fizeș preotul Șerban.

Salut adunarea. Lupta pentru neam și lege este luptă, de eroi care nu se poate perde când și cerul e cu noi. Podoabă.

Cu însuflețire ne alăturăm la lupta pentru limba bisericii și neamului: Românii din Graz.

Salutăm din depărtare cu respect pe apărătorii și luptătorii bisericii și a neamului. Oftând ca Dumnezeu să ajute dreptății. Dragoș paroh Vămfalu, Szabó paroh Bikszád. (Va urma.)

Statistica populației din România în anul 1911. Deși un recensământ general al populației întregii țări este astăzi mai mult de cât ori când așteptat, totuși d. Leonida Colescu directorul statisticii din ministerul de domenii și agricultură, a întocmit zilele acestea după datele provizorii sosite dela diferite autorități, statistica populației țării în anul 1911. Rezultatele statistice pe cari de altfel d. Colescu ni le dă în fie care an, nu sunt de cât concluziunile unei anchete care are de temei actele autorităților din întreaga țară.

Până la rezultatele unui recensământ general al populației, iată științele de ni le procură statistica ministerului de domenii cu privire la mișcarea populației din întreaga țară.

În întreaga țară s'au înregistrat 74.550 căsnicii, cu 10.000 mai mult de cât în anul 1910. Cifra înregistrată în anul 1911 este cea mai mare din câte s'a putut obține până acum.

Înmulțirea progresivă a căsniciilor și mai ales în anul 1911, se datorește întâi prosperității economice a țării, al doilea ușurințelor făcute formalităților de căsătorie prin legea dela 1906.

Numărul divorțurilor în anul 1911 a fost de față 3025 față de 2.846 din an. 1910

Totalul născuților noi a ajuns la 299.867 realizându-se astfel pe vederile d-lui Colescu care acum câțiva ani a prevăzut că numai în scurt timp vom putea ajunge la cifra de 300.000 nașteri pe an.

Față de anul 1910 când nașterile au fost de 273.095, creșterea este de 26.000 suflete.

Numărul morților a crescut de asemenea față cu abundența nașterilor, atingând 179.072 pe când în 1910 numărul morților a fost de 172.833 decese.

Rezultatul îmbucurător pe care-l dă cifrele de mai sus citate, constă în excedentul însemnat pe care-l dă noi născuți față de numărul deceselor. Raporul este de 120.795 suflete care este cea mai mare ceată înregistrată în România până azi.

Anul 1911 poate fi privit al patrulea de când excedentul născuților trece peste cifra de o sută de mii. În anul 1910 se obținuse un excedent de 101.862, și până la 1911, adică numai într'un interval de un an vedem un spor considerabil de aproape 19 mii suflete.

Examenul atent al acestor rezultate pune în evidență natalitatea puternică, caracteristica anului 1911, ceea ce dovedește viçoarea națiunii și un semn de prosperitate generală, ca un rezultat al bunilor ani agricoli.

Correspondințe.

Stințirea bisericii din Brad.

Tractul Sibiului.

Pe 27-a lunei Maiu adevă a 2-a zi de Rusalii a. c. la 6 ore a. m. sosește delegatul arhiepiscopesc în persoana Prezon. Nicolae Togan la gară Avrigului, care e cea mai apropiată stațiune de Brad. Un banderiu de călăreți împodobit cu cele mai frumoase năfrâmi de mătăasă, pe călușei sprinteni cu coade legate în ciucur, izbucnește în strămoșescul „Trăească”. Fete vesele, strigăt puternic de bucurie, ecboul însă e surd și pesemorit. Orientul de data aceasta e strimt. Nri greoi ceră în continu ploaie și pitorescul aspect spre Țeara-Oltului e numai o ceată densă surie. Oaspeții se așează grabnic în trisuri și convoiul pornește pe drumul străjuit de vestiții plopi ai Avrigului spre Brad. Alia ne putem întoarce ochii spre bătrânul Ol, ce amenință șesul dimprejur și spre căăreții, cari sunt silți să-și caute scut sub phere, deodată ne aflăm în mijlocul comunei Brad înaintea unei porți cu verdeață, ridicată pe stradă și care purta inscripția „Bine ațvenit”. Fetele nenumăraților, cari așteptau să înseninează sute de piepturi, salută pe noi veniți. Părintele local Onor. Demetriu Clin cu fața albită de zăpada anilor pășete înaintea: „Osana bine e cuvântat, cel-ce vie într'o numele Domnului”. Glasu-i domol i-ș întărește sub momentele de însuflețire. Fetele poporenilor dovedesc, că consimt cu glistă păstorului lor încăruntit. Se sfârșește apă salutul imprumutat cuprinzând văzduhul nefârșitele strigăte de bucurie menite par'că să împrație norii ploioși cari se îmbulzeau cude-adinsul spre Brad.

Norii și tina au fost singura cauză de acul stințirii noului lăcaș dumnezeesc a răas numai un act sf. frumos și neșters

din inimile Brădenilor și nu s'a putut ridica la splendid și impunător, în toate nuanțele, conlocuitorilor sași și străinilor din jur.

Serviciul divin s'a început la 7 ore a. m. celebrând cu pontificantele Prezon. d. V. Togan preoții: Ioan Pop David din Scorei, Isidor Vlad din Cașolt și părintele local Demetriu Clin. A fost o norocoasă chibzuire, ca adunarea învățătorilor din prot. Sibiului să fie conchemată tot pe aceasta zi la Brad. Astfel prezența multor domni învățători a ridicat nivelul serbării. Vocile melodioase, mai ales a d-lui Giurgiu din Orlat și a d-lui Romul Botezan din Sibiu au fost balzam alinător inimilor acelora, cari s'au învrednicit a fi de față. Și erau mulți, căci mica și scunda bisericuță de lemn era îndesată în-lăuntru și încunjurată pe dinafară de mulțime. Mănecatul s'a început și finit în vechea bisericuță. A fost pătrunzătoare vorbirea de adio dela aceasta casă scundă de lemn rostită de părintele protopop. Lacrămile se îmbulzeau cu putere în ochii ascultătorilor la cuvintele: „Vedeți voi căsuța aceasta în toată sărăcia ei, păreții ei umezi și strămbi, ferestile ei micuțe, cari seamănă mai mult spărturii neregulate și cari nu sunt în stare nici barem să lase lumină de ajuns în-lăuntru, încât se pare mai mult o catacombă, boltitura plafonului, care pare, că acuși-acuși voește să ne apese în pământ, cu un cuvânt vedeți voi umilința acestei case a Domnului, cu adevărat ea este chipul umilinței noastre de veacuri”.

După terminarea preafrumoasei și simțitei vorbiri părăsim biserica de lemn pentru a merge în noul Sion ridicat cu sudoarea harnicilor Brădeni și dăniile inimilor creștine. A costat 20.000 cor. și-ar face fală ori-cărui sat românesc. În tractul Sibiului puține vor întrece noua biserică din Brad atât în proporțiile esteriorului, cât și în aranjarea artistică în-lăuntru. Pictura frumoasă pe Iconostas, păcat numai că acești sfinți își au ființa din penelul străinilor și nu din inspirația artiștilor noștri. Situația bisericii noauă e una din cele mai alese, în mijloc de sat din fruntea unei coline privește mălestoasă mândra panoramă, ce să deschide pe ambii țărmi ai Oltului. Sveltă și ușurică nici nu bagă în seamă privirile întunecate, ce i-le aruncă de desupt „Sora-i evangelică” cu zidurile ei acoperite cu mușchi verzi.

Intrând în biserica aceasta câteva clipite numai oftatul împreunat cu expresia „vai frumoasă-i!” se auzea. Cântăreții s'au așezat în largul cor, dela masa așezată înaintea frontarului s'a făcut cuvântul de încerpătură și s'a oficiat ceremonia „stințirii apei”. A urmat încunjurarea bisericii în decursul căreia clopotele noi își trimiteau sunetele departe peste țara Oltului. Notez, că harnicii Brădeni chiar și prin aceasta au voit să dea vestire lumii despre trezirea lor procurându-și un clopot splendid de 600 kg.

Urmează sf. Liturgie susținând răspunsurile un cor improvizat din domni învățători prezenți. Oameni erau mulți în biserică, portul „domnesc” se amesteca cu al Brădenilor, -Săcădățenilor, Avrigenilor, Vestemenilor, Cașoltzenilor etc. fiecare având nota sa distinctivă. După-cum mai pomenii odată, ar fi fost o adevărată sărbătoare a neamurilor, dacă și timpul ar fi ținut cu Brădenii. Cu finea liturgiei la cuvântul părintele protopop. Cuvântarea aceasta a fost lungă și plină de învățători. Ascultătorii au

fost legați de cuvântul păstorului. Ștergeau lacrimi, ce le brăzdau obrazul, apoi vedeai mulțumirea revăsându-se pe fețe la auzul cuvintelor de lauda cu cari se descria măreția lăcașului nou. Mângăiați au fost, cei-ce au ostenit împreună cu cei-ce au cotrierat cu colecte, mulțumiți în inimi s'au întors, cei-ce au dăruit pentru ridicarea și înfrumusețarea noului Sion, căci oratorul pentru toți a aflat cuvinte, cari să-i emoționeze. Fost-au amintiți chiar și cei 10 sași, ca reprezentanți ai comunei politice. Intelectualii sași din comună au lipsit. Și nici nu e mirare, căci numai puține sunt satele săsești, unde bocotanii și „cuiți” sași să se deosească a lua parte la vre-o convenire a „blochiilor” nesuferiți.

A încheiat părintele protopop împărțind „iubiților credincioși din Brad” binecuvântarea arhierescă și laudă conducătorilor cuprinși în scripte dela Blaj.

„Dee Dumnezeu — a zis — ca nu peste mult să ne revedem iarăși săvârșind un act nu de mai puțină însemnătate, hotărând adecă fica acestui Sion românesc, care este școala noastră confesională.”

Să te audă Dumnezeu — răspundeau Brădenii — și atâta hotărâre exprimau fețele lor, încât nu încapă nici o îndoială, că bravii Brădeni nu peste mult vor fi și cu școala de model celorlalte parohii.

Era aproape de 12. când ne-am despărțat din biserică și ne-am îndesuit în școala din apropiere, ca să fim martorii, celor-ce să petrec în adunarea învățătorilor din tractul Sibiiului. Loc de rezervă nu mai era niciări. Președintele adunării d. Romul Botezan inv. în Sibiu salută adunarea cu cuvinte alese. Apelează la munca desintezată a colegilor. Le reînspetează, că baza existenței noastre ca neam e biserică, de unde urmează că „dascălul român” numai atunci își slujește neamul când rămâne pe această bază. Numai atunci va arăta progres frumos în școală, dacă va cerca pe toate terenurile, ca din elevi să crească oameni morali, va cerca să întărească raporturile de prietenie între „mamă” și „fică” iar nu să le distrugă. Au ținut apoi prelegeri populare d. Stoia dir. inv. din Veștem despre „Nutrirea și îngrijirea vitelor”, d. Giurgiu dir. inv. în Orlat despre „Creșterea pruncilor” și „Urmările triste ale alcoolului”. Poporul i-a ascultat cu multă luare aminte. D. Oprean, inv. în Racovița propune elevilor de școală „compasul”. Se primește comitetul vechiu al reuniunii alegându-să președint d. Oprean, iar notar în locul d-lui Petru Olariu inv. în Hamba, d. Stoia jun. din Veștem.

Cei-ce am participat la actul sfințirii bisericii din Brad am admirat hărnicia acelor oameni, cari sau putut ridica într'atâta din ce au fost înainte de aceasta și numai cu 60 ani. Mulțumim familiei părintelui Clain, învățătorului Urau și curatorilor pentru primirea ospitală și ostenețele avute cu noi. Dorim șa Brădenii să fie de aci înainte vestiți și ca oameni cu bună înțelegere de unde au dispărut toate certele.

Un participant.

Noutăți.

Ordinea examenelor publice, ce se vor ținea cu elevele școlii civile și elementare de fete din Blaj cu ocaziunea încheierii anului școlastic 1911—12. Mercuri,

19 Iunie, înainte de amiază dela 8—11 ore examen din toate studiile cu elevele claselor elementare (I—IV); după amiază dela 3—6 $\frac{1}{2}$ ore examen din toate studiile cu elevele clasei I. civile. Joi, 20 Iunie, înainte de amiază dela 8—11 $\frac{1}{2}$ ore examen din toate studiile cu elevele clasei II civile; după amiază dela 3—6 $\frac{1}{2}$ ore examen din toate studiile cu elevele clasei III civile. Vineri, 21 Iunie, înainte de amiază dela 8—11 $\frac{1}{2}$ ore examen din toate studiile cu elevele clasei IV. civile. Sămbătă 22 Iunie, după amiază la 4 ore examen de cânt și muzică cu elevele școlii civile. Duminică 23 Iunie la 7 ore a. m. liturgie în capela internatului, iar la 8 $\frac{1}{2}$ încheierea anului școlar, citirea clasificărilor, împărțirea premiilor și atestatorilor.

Lucrurile de mână ale elevelor vor fi expuse în tot timpul examenelor în sala claselor elementare. Blaj, 24 Maiu n. *Dirrecțiunea.*

Producțiunea poporală în Poieni. Luni, a doua zi de Rosalii s'a ținut în comuna Poieni o frumoasă producțiune poporală împreună cu joc, a cărei succes material și moral, a întrecut toate așteptările. La orele 7 seara învățătorul dia Hodiș Teodor Lung a citit o foarte interesantă dizertație poporală despre creșterea pruncilor, care a fost răsplătită, cu îndelungate aplauze din partea celor prezenți. A urmat apoi predarea piesei „Dragoste încercată” din partea tinerimei din Poieni, 5 feciori și 3 fete, cari toți și-au achitat rolurile cu atâta precizie, încât au pus în uimire pe cei câțiva oaspeți streini cari au luat parte, iar poporul din Poieni n'avea cuvinte de ajuns pentru ași exprima bucuria în fața celor văzute. Harnicul învățător de acolo Ioan Pecea, a avut satisfacția să vadă încoronate de cel mai strălucit succes silințele sale de o săptămână, cât a ținut instruirea diletanților. La urmă clericul Silviu Popa a delectat publicul cu două preafrumoase doine, executate cu rară precizie. După producțiune a urmat joc românesc, până în zori, când petrecerea s'a sfârșit spre mulțămirea tuturor, rezultând și un venit curat de 40 cor. cari s'au adus la fondul pentru susținea școlii confesionale din loc.

Examenul din Hodiș. Remaram cu plăcere la acest loc strălucitul examen ce s'a dat în comuna Hodiș, districtul Mrlăcii a doua zi de Rosalii. Răspunsurile frumoase și precise a elevilor atât de multau încântat pe cei prezenți, o mulțime de țărani, în mare parte părinți ai pruncilor, încât la sfârșitul examenului au aplaudat alduros pe harnicul învățător de acolo Teodor Lung, iar presidentul examenului, Septimiu Popa, paroh în Bologa, s'a văzut îndemnat să adreseze câteva cuvinte țărănilor, în crei-a îndemnat să prețuiască școala și să înstească pe învățătorul lor, care atât de mult s'a făcut vrednic de plata ce o capătă. Nu putem da loc — din lipsă de spaț — într'egului raport al corespondentului nostru, astfel de vești bune însă ne umplu de bucurie și am dori să primim cât de des.

† **Dr. Aurel Juga.** Primim unătoare știri: La 25 a. c. a repausat în Betelean lângă Dej dr. *Aurel Juga*, fiulic al preotului din Negrilești Constantin Jga, iar în 26 în drumul spre Negrilești, am se-treacă cu dricul prin comuna noastră Reteag, am avut mângăierea a-i da onorile

ultime. Și ne-am arătat stima în modul cel mai leal, întimpându-l cu ceremonial bisericesc cu prapori, cu corul de plugari din loc întrunit de bravul nostru învățător, Gavriil Borchiș pe 4 voci și cetindu-i câteva evanghelii, împreunate cu ectenii doi preoți, preotul dia Mihăești Ogor. Ștefan Bușția și subseminatul, îmbrăcați în vestimente negre bisericesti.

Iar la despărțire, după-ce l'am petrecut astfel cu cântări funebre foarte frumoase cântate și cu mai multe citiri de evanghelii împreunate cu Ingenunchieri, subseminatul a salutat convoiul, respective pe repausatul cu un discurs scurt, depunând astfel o lacrimă caldă pe sicriul, care a avut o inimă atât de caldă pentru tot ce e românesc și care până-ce a fost în viață ni-a arătat nouă Reteaganilor o deosebită dragoste și simpatie.

Am ținut deci, să ne facem și noi datorința față cu repausatul în mod cât mai mai vrednic. Dumnezeu să-l odihnească în pace! Reteag, la 30 Maiu n. *Ioan Sonea*, preot.

Un străin binevoitor nouă.

Ni se cere publicarea următoarelor știri: Sfășiați de adânc simțită durere anunțăm decedarea subită a marinosului bărbat Alesandru cavalier de Montbach, întâmplată în 23 Maiu st. n. a. c. în Iclodul-mare.

Repausatul a fost unul dintre acei puțini, ba putem zice unicul, care cu toată tăria inimii sale nobile și mari, alimentă fără gânduri rezervate buna înțelegere între fi acestei patrii, promovând în toate direcțiunile și osebit pe terenul nostru cultural, școlar și bisericesc toate nizuințele noastre salutari cu suflet calm și preminentiam filoromân.

Moartea ni le-a răpit chiar în toiul muncii sale binecuvântate de-a sprijini susținerea școlii noastre conf. gr-cat. românești, pe lângă cea de stat, ce esiată aici și de-a ridica aici în Iclod o biserică, română după distinsul său gust și plan. Fie-i repausul lin și memoria în vece binecuvântată! Iclodul-mare, la 24 st. n. 1912. Dr. *Iuliu Șimon*, preot; *Teofil Moldovan*, preotul înăului.

Posta Redacțiunii.

G. M. M. N'am primit nimica, dar și de altcum așa de puțin loc liber avem pentru »mulțumite» și dări de seamă.

Un cleric. Totul ce descrieți e așa de simplu și îndatinat, încât nu știm, de ce ar putea interesa pe cetitori.

»Veghetorul». Dacă însu-ți Dta găsești articolul din vorbă neserios și chiar ridicol, de ce te mai ocupi de el? De ce ne-am pierde timpul și așa destul de scump cu astfel de comicități!

P. B. Să ne iertați, dar nu vă putem publica articolii trimiși, fiind scriși în o limbă așa de neromânească, încât nu i-ar ceti nime.

X. Scrisori anonime nu publicăm. Scriitorul lor, cel puțin nouă trebuie să se descopere. De altcum răul, ce ni-l descrieți, nu se vindecă pe calea ziaristicii.

A v i z!

Cazele lui **Baum Márton** din Roșia (Veresegyház) în cari de prezinte locuiește jandarmeria, cu o grădină de $\frac{1}{4}$ jugăr se vând din mâna liberă dimpreună cu 2 jugăre pășunat, 2 jugăre cositor rât. — Casa constă din 3 chilii, 1 culină, 1 cămară și pivniță. Superedificate sunt: sură și coteș pentru rămători. În curte e fântână. Prețul vânzării e 10,500 cor. Informațiuni de **Schwartz Mór** din Blaj (Balázsfalva.)

Partea Literară.

VOEVOZII.

Povestire originală a „Unirii“.

de Delu Bistriță.

(Continuare).

Jupânul își povestea multe pătani din cele trăite și asigura domnița, că ori mai curând, ori mai târziu va pune mâna pe sceptrul Moldovei.

Rareș întrebă pe domnița, dacă-i logodită cu vre-un cucon și dacă n'ar vrea să-i dea mâna, când va ajunge Domn al Moldovei. La aceste întrebări jupânita-i răspunse fără sfială, că mâna sa e slobodă, dar la dansa se ațin mulți cuconi sârbi.

Ii mai zise, că'n ruptul capului nu vrea să se mărite cu nici un ciocoi de neam sârbesc, ci vrea să-și dea mâna vreo unui fecior de boer de sânge românesc. În sfârșit domnița Ileana, după multă convorbire, se convinse, că jupânul Rareș n'a venit la curtea tatălui decât pentru mâna ei, că pețitorul ei e o fire blândă, bună și vrednică de mâna sa. Știa bine domnița, că Rareș e văduv, și are un copil, pe Ionică, din întâia lui căsătorie cu jupâneasa Maria; — și cu toate astea domnița Elena nu l-a răspins că, fără multă dragoste, l-a incredințat că vrea să-l ia de bărbat, chiar dacă în viitor nu va avea parte și noroc de cununa domnească a Moldovei.

Colo, pe altă cărărușă se preumblau gânditori, cu mâinile la spate, Măria Sa Radu Vodă cu protovisternicul Moțoc.

— Apoi, — începu jupânul visternic, — auzit'ai Măria Ta, că solii pe cari i-ai stodoxit din temniță, ți-au furat ibovnică?

— Ce zici, Moțoace? — îl întrebă cu mirare Vodă, oprindu-se pe loc.

— Ba, zău așa! N'ai trebuit Măria Ta să li dai drumul din temniță.

— D'apoi cum de-au furat'o?

— Uite așa. Solii se înțeleseră din Sibiu cu dragomanul Pandele, ca să vină pe urma lor cu o scrisoare dela jupânita Stana, în care Ruxanda era cerută de maica-sa hólnavă în chinurile de moarte. La auzul acestei vești jupânita s'a pus la drum cu dragomanul, care'n loc s'o ducă la Sibiu, a dus'o în Moldova. Pe drum s'a îmbolnăvit și dragomanul a tras cu dansa la curtea vernicului Tăutu din Iași.

— Vai de mine și de mine! — oftă Radu îngălbenindu-se ca ceara și făcându-și cruce de spaimă.

— Apoi eu unul cum auzii despre asta ma'm și repezit din Suceava la Iași, să aflu dacă-i adevărat acest lucru. Toate acestea, ce ți le spun Măriei Tale, le-am auzit din gura ei. Sărmana jupânita mă întrebuse, dacă n'ar fi cu putință s'o scap din mrejele dușmanilor? I-am făgăduit mână de ajutor, dar mai târziu, devremece mă grăbeam spre țara leșească. Mai mult nu știu ce s'a întâmplat cu dansa.

— Apoi acu ce-i de făcut?

— Da, știu eu, ce-i de făcut?

— E vorba, că îndatăce Ștefăniță va fi auzit despre sosirea Ruxandei, numai decât s'ar fi întors în țară, să se cunune cu jupânita mea.

— Așa cred și eu.

Dar n'ai face rău, jupâne Moțoace, să te abați pela Iași, să vezi ce-ți cu Ruxanda

mea? Iar dacă ai să mi-o aduci înapoi, atunci ți dau ce-ai vrea.

— Bine, Măria Ta!

— Mâni plecăm: eu spre țara românească iar d-ta spre Moldova — grai Radu Vodă, bătând prietenește umerii visternicului Moțoc. D-ta ești toată nădejdea mea!

Adouazi într'adevăr Radu Vodă cu o parte din boerii olteni părăsiră curtea Despotului Ion, pecând jupânul Petre Rareș mai zăbovi o clipă din pricina logodnei sale cu domnița Elena — pe urma căreia se începură alte chefuri și beții.

Intre boerii cu cari se întoarse Radu Vodă se afla și Prea sfinția sa, metropolitul Maxim. Intre Vodă și cuvioasa față se isca o ceartă adevărată. — Vodă învinuia pe metropolit, că el e pricina dispariției Ruxandei, că n'a păzito ca ochii din cap, că nu-i om de încredere și a. m. d.. Din clipa de față Vodă nici nu mai grăea cu metropolitul.

Așa, Vodă amărât ajunsese la Curtea de Argeș, și în loc să se îmbucure că-i întărit de Peartă la domnie, el mai tare se întrista de pierderea iubitei sale mirese și domnițe. Nu-i mai pria nici hrana, nici somnul, și ziua și noaptea era cu gândul dus la Ruxanda lui dragă. Zi după zi aștepta vreo veste din Moldova — dar de multe ori bătându-se ochiu-i stâng, avea o tristă presimțire, că Ruxanda nu i se va mai întoarce, Vodă ajunsese să chleme chiar niște vrăjitoare să-i zică ursita și să-i menească viitorul, dar toate vrăjitoarele și cârturările se li cobeau a semn rău.

În sfârșit, după lung și obositor drum ajunsese și jupânul Moțoc la Iași, peșosind cu rădvanul de-a dreptul la curtea vernicului Tăutu.

Aici află, că sosise răvaș dela Măria Sa, Ștefăniță Vodă, depe stepele Nistrului, ca domnița Ruxanda să fie dusă în cetatea Sucevei, întovărășită de un pâlț de plăeși călări și de părintele ieromonah Gherasim din cetatea Neamțului. Vernicul nu știa nimic mai mult, despre soarta Ruxandei, și cei drept n'avea mare păs de jupânita asta, fiindă se aținea, că Irina să ajungă Doamna Moldovei.

Moțoc porni într'un suflet spre Suceava. Aici dădu ochii cu văduva Doamnă Ruxanda soată lui Bogdan Vodă. Dela Doamna mare Moțoc află, că ieromonahul Gherasim nu sosis aici cu Domnița Ruxanda, ci li aduse numai o scrisoare închisă, pecetluită.

Doamna singură era curioasă să știe, ce-a făcut ieromonahul Gherasim cu Ruxanda și ces'ar cuprinde în aceaia scrisoare, pe careavea s'o dea Mariei Sale. Scrisoarea se afla în curtea judecătoriei, ținută bine ascuns de roata boerilor de lângă scaunul domesc.

Jupânul Moțoc cât pe ce era să plece spre Neamț, deadreptul la ieromonahul Gherasim, când colo, din trecăt, află dela niște ude boerești de-ale ieromonahului, că de fra lui Vodă, cuvioasa față apucă spre țara șească. Nici un boer nu știa ce-i la mijlo unde ar fi mistuit ieromonahul pe jupâna Ruxandă, cui ar fi vândut'o?.. de par'că intrase în pământ. Toată taina era în acea scrisoare, pe care numai Vodă avea drept'o deschidă.

După câteva zile sosis vestea, că Vodă Ștefăniță se întoarse în țară.

Oștile Moldovei puseră deocamdată pe goană ordiile tătărești și avea de gând să se retragă dincoace de apa Prutului. Pe stepele Nistrului aveau să rămână numai oștile mercenare, răscumpărate dela Moțoc. În armata lefegie Ștefăniță n'avea mare încredere și oricum se temea de trădare.

Vodă sosis cu alai ostășesc, cu căpitanii credincioși, pela miez de noapte, când porțile Sucevei erau închise.

Oștile veneau pe jos, din urmă, în frunte cu căpitanul Racoviță. Oștile țării de sus aveau să poposească deocamdată la Huși, iar ale țării de jos în preajma lacului Brateș, pela gurile Dunării,

La curtea domnească era întuneric. Doamna Ruxanda dormea adânc. Toți căpitanii traseră împreună cu Vodă la curtea domnească, unde se puseră pe mâncate și băute până'n zorii zilei,

Cum se revărsă de ziuă, căpitanii buimaci se împrăștiară. Vodă chefăluit și doborât de puterea vinului se puse pe dormite.

Doamna mare auzise zgomotul strigătelor și chiuătele căpitanilor beți, dar nu vroii să dea ochii cu niciunul dintr'înșii.

Abea, adoua-zi, pela ameză, Doamna se abătu în calemul lui Vopă Ștefăniță, pe care'l găsi dormind încă.

Pașii mărunți ai Doamnei treziră totuș din somn pe Vodă, care începu să-și frece ochii, să căște și să-și întindă mâinile. Cum Vodă zări pe Doamna mare, grai cu'n feț de bunătate:

— Sărut mâna! Buna dimineată Doamnă!

— Buna dimineată. Măria ta... numai că acum e ameză!

— Apoi uite am dormit o leacă, — am șosit astă noapte și am tras un chefușor cu căpitanii mei.

— Nu face nimica, Măria ta! cred, că vei fi tare obosit după atâtea nopți nedormite!

— Dar Ruxanda ce mai face?

N'ai putea mata Doamnă să mi-o aduci aicea? tare mi-i dor de dansa...

Doamna nu răspunse nimic deocamdată ci numai făcu niște ochi mari și plini de mirare.

După o clipă grai Vodă:

— Apoi la noi în Suceava n'a șosit nici o Ruxandă. Acum câteva săptămâni se abătu pela noi ieromonahul Gherasim, care...

— Tocmai, tocmai, el, el... o intrerupse Ștefăniță.

— Care ni aduse o scrisoare pecetuită ce-a lăsat'o la curtea judecătoriei. Incolo nimica nou!

— Cum se poate una ca asta? — întrebă Vodă supărat; — Doamne, asta ar mai fi una frumoasă ca Gherasim să-mi fi dus înapoi, în țara românească pe domnița Ruxanda.

— Pe mine una nu mă taie capul, ce-a făcut Sfinția Sa cu Ruxanda. Măria ta vei afla din acea scrisoare,

— Dar doamna Despina a șosit din Sibiu cu jupânita Stana?

— Nu, — răspunse scurt doamna, dând tăgăduitor din cap.

— Apoi eu i-am trimis ștafetă depe stepele Nistrului, la nunta domnească.

— N'am știință despre aceasta. Apoi să te socoli, Măria ta și să poțtești la masă.

După aceste vorbe doamna părăsi calemul lui Vodă, pe care'l lăsă adânc, îngândurat.

(Va urma.)

Aripa neagră.

I.

Atâtea nopți de veghe, atâtea părăie, de lacrimi au lăsat din femeia chipeșă și frumoasă abia o palidă siluetă...

Și-acum șade cu ochii țintiți asupra odorului său, ce pare că a atipit...

Cât doarme de frumos!... cu mâna dreaptă întinsă pe lângă corp, iar cu stânga asupra inimii... Părul zace în disordine pe perina albă... Ochii pierduți adânc în orbite... fruntea, albă ca varul... și pe buzele arse un suris plin de duioșie... Ano, Ano!... cât ești de frumoasă!...

Pe obrajii trași de boală, par'cau înflorit două roze albinețe...

Și mama stă... cu privirea stânsă, cu lacrimile încremenite în pleoape...

În sufletul ei mai pătrunde o singură rază de nădejde... baba cu descântatul... Așteaptă pe baba Dochia, pe atotștiutearea și vindecătoarea babă, Dochia, căci mulți doftori s'au căsnit înzădar atâta vreme, și nu i-au putut ajuta nimic...

Bolnava respiră greu...

În răsărit se ivesc zorile roșii... și o lumină palidă pătrunde tărâta tot mai adânc...

Femeia sta nemișcată... De-odată i-se păru că aude lugubru glas al unei cucuvăi. Cutremurată d'un fior rece pârni spre fereastră, dar nu mai auzi nimic... Văzu doar cum lumina zilei crește...

Lumina lămpii e tot mai palidă, tot mai slabă, și'n jurul ei par'că fâlfăie o aripă neagră...

Femeia se îndreptă apoi spre pat cu pași domoli... Bolnava își aținti ochii mari, spăriați spre mamă-sa: „Mamă!... Mamă!... Alung'o mamă!...” Se ridică puțin în sus de pe-asternut și recăzu cu un gemăt adânc... Ultima respirație o părăsi... și rămase nemișcată...

O aripă neagră-i fâlfăie pe de-asupra...

II.

O zi senină de primăvară. Soarele era ridicat sus pe tărâta, și balzamu florilor plutea pe aripile ușoare ale zefirilor...

Departate, pe capătul luncii apărură o femeie cu părul despletit. Se pleca des, rupea câte-o floare, o strângea la piept și o săruta, apoi, spăriață, o trântea de pământ și pleca mai departe...

...Un rug cu floarea albă ce mlădia în caldele adieri, lăsând să-i cadă din când în când câte-o petală...

Ea îl văzu de departe, și plângând cu hohote alergă spre el: „Uite-o pe Ana, uite-o, uite-o!” A ajuns la el și cuprinzându-l cu brațele îl strângea cu foc la piept și la obraz și râdea cu mulțumire... De-odată se dădu spăriață înapoi, privindu-l cu groază: „Vai, cum m'a înșelat!...” și se năpusti cu amândouă mâinile asupra lui, să-l nimicească... Petalele se scuturau însângerate din mâinile ei... Ea le călca în picioare, plângea și râdea, și-apoi începu iar să fugă... Fața-i era zgâriată, haina pe la sin sfâșiată, și pe cămașă avea picături de sânge...

Văzu câteva flori albe împreună și iar începu: Ano dragă, vină la mama, vină!... și se repezi asupra lor. Le-a sărutat și le-a scaldat în lacrimi și iar le-a strivit, plecând mai departe.

A ajuns pe marginea rîului. Văzu

flutureii gingași, ce zburau și... alerga după ei, dar nu-i putea prinde...

Obosită se așează pe o piatră mare în dreptul iazului și acoperindu-și cu mâinile fața, începu să plângă... De-odată, tresărind, privi țintă spre iaz.

Apa cădea dela o înălțime mărișoară și ecourile murmurului curat se pierdeau prin aier ca niște șoapte plângătoare. Spumele ușoare se legănau pe crețele apei și cum lumina aprinsă a soarelui le pelea, păreau mărgăritare...

— „Ană, Ană — esclamă nebuna — stai draga mami, stai!...”

Stropii săriră la o înălțime mărișoară și în urmă valurile se depărtau în cercuri...

O aripă neagră fâlfăie de-asupra valurilor, și balzamu florilor se legăna pe aripile ușoare ale zefirilor...

Vasile Al-George.

BIBLIOGRAFIE.

A apărut:

„Albina”, revista enciclopedică populară cu următorul sumar: Serbarea zilei de 10 Maiu în Capitală. (Cu 1 ilustrație). I. Kalinderu, Discurs rostit la Societatea „Progresul Silvic”. I. Țifescu, Scrisoare către redacție. A. George Bariț. (Cu un portret și un fac-simile. X. Regele țării. (Povestire). I. Sfinții împărați Constantin și Elena. Pagina copiilor: Mai mult prețuește răbdarea decât mânia. (Cu 6 ilustrații). Cronică: Banchetul în onoarea d-lui ministru C. Arion. — Intâmplările săptămânii. Bibliografie.

Activitatea socială a preșterilor și învățătorilor. I. Ghiță, Cuvântarea la inaugurarea celei de-a XX bibliotecii a Sec. ortodoxe naționale. Gr. Georghiu, Memoriu. I. G. Minea, Vânzarea în comun a cerealelor. Cronică: 10 Maiu în Telega. — Escursiune școlară. — O serbare culturală la Ciupereni-Gorj. — Cerc cultural.

O vișoară piesă populară în 3 acte de *Octavian Prie* (pag. 99). Se află de vânzare la librăria seminarială din Balázsfalva—Blaj și costă 60 fil. plus 10 fil. poșto.

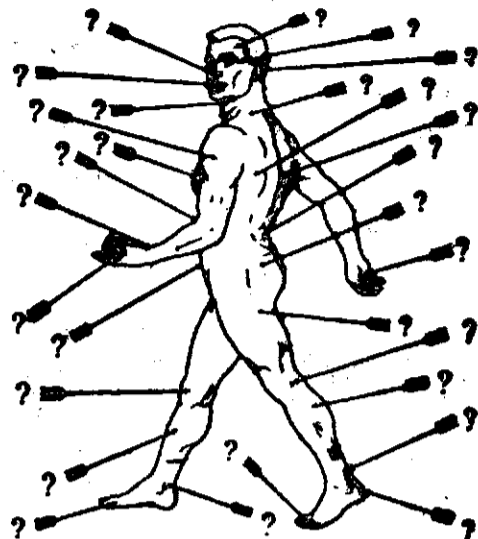
Posta Administrației.

Am primit și chitam abonamentul ela: *Totestii* pe 1911. — *Ațintiș* pe 312 sem. 2-lea. — *Ocnășoară* pe 1912 sem. 2-lea. — *Mintilul român* pe 1912. — *Zlatna* pe 1902 până în 1 Octombrie. Binevoii a plăti și pe anii următori, căci altfel nu se poate susținea foie și încă de zi, precu e dorința generală a clerului. — *Baiarie* pe 1912. — *G. T. Bpesta* pe 1912. Locuța se va schimba. — *Bernadea* pe 1912 sem. 2-lea. Să nu uitați însă, că anii 1909 și 110 sunt în reștanță. — *Petelea* pe 1906 și 107 până în 1 Septembrie. — *Iclod* (distr. lei) pe 1912 sem. 2-lea. —

Proprietar-editor: AUREL C. DOMA.

Redactor respons.: AUGUSTIN GRUIA.

Te săgetează? (Ai dureri?)

Folosește Elsafluidul lui Feller și Elsa-hapurile lui Feller, a căror singur producător este EUGEN V. FELLER, farmacist de curte, Stubica Centrale Nr. 122 (Zágráb.)

I. Elsafluidul lui Feller e, după experiențele noastre, liniștitor de dureri, vindecător, înțețează durerile; repede și sigur vindecă: reumă, (spure), slăbire de nervi, junghieri în coaste, influența, dureri de cap, de dinți de spate, amorteală, durere de ochi, migrenă și multe alte morburii aci nepomenite! Fluidul Elsa alui Feller e folosit cu efect fără păreche la răgușală, catar, dureri de piept și gât, și morburii provenite din curent ori răccală. Veritabil e numai dacă pe sticlă e numele «Feller». 12 sticle mici sau 6 duple ori 2 speciale, K. 5, franco.

II. Mai departe dorim a Vă aduce la cunoștință, că lumea folosește cu efect distins și sigur Elsa-hapurile-Rebarbara purgative alui Feller, contra durerilor de stomac, sgârciuri, lipsă de poftă, arsuri de fiere, greață, ameteală, răgăeli, haemoroide și alte conturbări de mistuire. — 6 cutii franco cu 4 cor. — Să ne ferim însă de imitațiuni și la comande să adresăm curat așa:

Eugen V. Feller, apotecar
STUBICA Centrale 122. (com. Zagrab).

(33) 16-24

MOBILE

Dormitoare, prânzere, chilii de domni, sa-leanc, aranjare completă de hotele, cafenele și castele, mobile de fier și de aramă, tapete, perdele, policandre și pianuri se spedează ori unde

cu hani gata sau în condițiuni de plată foarte favorabile.

Un mare și pompos album de mobile 1 cor. La aranjări complete se trimite agent cu modele, ori unde, fără a se socoti spese pentru asta.

Modern Lakberendezési vállalat
Budapest, IV., Gerlóczy-utca 7. sz.
(88) 67-104 (Központi váresháza mellett).

Városmajor-Sanatorium și Hydrotherapie

26 odăi aranjate foarte modern, supraveghiere medicală constantă.

Telephon 88-99.

Birou central, stabiliment medical:

Budapesta, Ferencz-körut 29.

Consultațiuni dela orele 8-9 a. m. și 4-5 p. m.

(5) 21-52

Director-șef

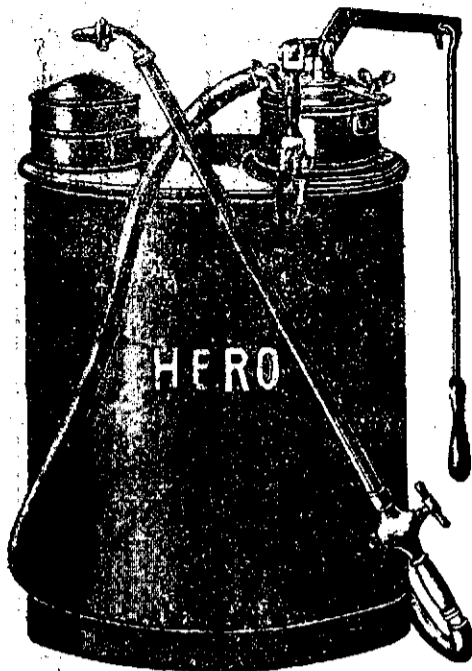
Dr. Cosmutza.

Cumpărați numai de la Români!

In atențiunea economilor:

Stropitoare de vie

— sistem Vermorel Éclair, — calitate superioară, — sistem Hero, Danubia și Austria, neîntrecute până acum, — se află de vânzare la societatea comercială

„Consum“ din Blaj

Tot acolo se găsește în mare depozit piatră vânăță, bast pentru legat via, prima, Majunga — și toți articolii și instrumentele de lipsă economilor.

Mare depozit de cement, place de izolat, hârtie cătrănită și asfaltată de acoperit, drot cu spini și sârmă de îngrădit.

60 8—10

Serviciu prompt și cinstit.

Vânzare en gros și detail.

E adevăr etern,
câ puterea corporală nu e pe vecie, chiar și
tinereta

și risipește cu ușurință această comoară scumpă, care dacă s'a pierdut

și

nu vrea să mai revină, omul își pierde voia de viață; dar e o fericire nespūsă, dacă

puterea corporală

revine, și în privința aceasta

fac minuni

bomboanele-CAVIAR, cari intrunesc toate proprietățile cunoscute și alese ale caviarului natural și ale gălbînșului de ou.

Acesta nu e medicament, ci o delicatessă de un gust escelent.

Prețul unei cutii e 1 cor. 60 fileri.

Se pot căpăta pretotindenii.

Sub ocrotire legală. Sub ocrotire legală.

Vânzătorilor se dă rabatt.

Se pot comanda la:

Representanța generală și depozitul de Bomboane-Caviar și Pastile de Havanna în

BUDAPESTA,

VII. ARÉNA-ÚT 19. II. EMELET 7,

Telefon 102—36. (63) 4—4

Institut de asigurare ardeléan

„Transsylvania“

SIBIU

Strada Cisnădiei 1—5.

Edificiile proprii.

recomandă

Asigurări împotriva focului

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile etc. în condiții avantajoase și cu premii ieftine.

Asigurări pe viață

(pentru preoți și învățători confesionali români gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu termen fix, cu plătire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asig. de zestre și asig. populare pe spese de înmormântare. Mai departe contra accidentelor, infracției (furt prin spăgere) asig. p. pagube la apeducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1911	K.	5.275.798-28
Capitale asigurate pe viață achitate		5.146.556-86
Starca asigurărilor cu sfârșitul anului 1911	foc	117.763.744—
	vieată	10.981.322—
Fonduri de întemeiere și de rezervă	cor.	2520.492—

Prospecte și informații se dau gratuit în birourile Direcțiunii și la toți agenții.

Persoane versate în achiziții cu cersuri bune de cunoștință se primesc în condiții favorabile în serviciul institutului.

5 55—?

La expozițiunea milenară din Budapesta dela 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătoră de clopote și fabrica de scaune de fier pentru
clopote a lui

Antoniou Novotny

în Timișoara-Fabric.

4. 22—52

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioasă, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu ajustări de fier bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în ori ce parte, înăstă ce clopotele sunt bătute de o latură prin aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomand

□ clopotele găurite □

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura S și pentru aceea au ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, așa că un clopot patent de 827 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 gk. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomandă spre facerea scaunelor de fier bătut, de sine stătătoare, — spre breadjustarea clopotelor vechi cu ajustarea de fier bătut — ca și spre turnarea de toace de metal.

Prețcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.